

The image shows a serene landscape at dusk or dawn. The sky is a mix of deep orange, yellow, and dark purple. In the background, dark, silhouetted mountains rise against the light sky. The middle ground features a calm body of water that reflects the colors of the sky. The foreground is dominated by a dark, textured surface, possibly a beach or a field, with horizontal streaks of light reflecting off it, creating a shimmering effect. The overall mood is peaceful and contemplative.

Η έννοια του φωτός
στις αρχαίες ελληνικές θρησκείες

Για να ανακαλύψει ένας άνθρωπος το Θεό, πρέπει προηγουμένως ν' ανακαλύψει τι είναι φως! Ο ήλιος είναι μοναδικός εκπρόσωπος του φωτός σ' ολόκληρο το ηλιακό μας σύστημα. Με τη διεισδυτική δύναμη των ακτίνων του, δεν φωτίζει μόνο τον ορατό κόσμο, αλλά μπαίνει μέσα στην εσωτερική ουσία των πραγμάτων, της ψυχής του κόσμου.

Σαν πανεπόπτης, γίνεται μάρτυρας των ανθρωπίνων πράξεων και ενεργειών. Οι αρχαίοι μύστες επικαλούνται στο θρησκευτικό όρκο τους την ηλιακή θεότητα.

Ο Γαλιλαίος μας πληροφορεί ότι, αν μελετήσουμε την κίνηση του ηλίου και παραδεχθούμε ότι αποτελεί πηγή φωτός που φωτίζει τη γη, τη σελήνη και όλους τους ετερόφωτους και σκοτεινούς αστέρες και πλανήτες, τότε μπορούμε με φιλοσοφική διάθεση, να θεωρήσουμε τον ήλιο σαν **“πρωθυπουργό της φύσεως”**, σαν ψυχή του σύμπαντος. Στον αρχαίο ελληνικό κόσμο, παγκόσμιο κέντρο του ηλιακού φωτός ορίζονται οι Δελφοί. Ο Απόλλων αντιπροσωπεύει τη θεότητα του φωτός. Οι μεγάλοι μύστες της εποχής του χτίζουν περίλαμπρο ναό και τελούν ως υπέρτατο μυστήριο την εορτή των Θεοφανίων.

Ο τρίποδας, πάνω από τον οποίο χρησιμοδοτεί η Πυθία, αποτελεί το τρίπτυχο του ανθρώπινου ιδεώδους, που εκφράζει την εγκράτεια, τη σωφροσύνη και την ανδρεία.

Στο πρόσωπο του Ηνιόχου των Δελφών εκφράζεται η μυσταγωγική μορφή του ανθρώπου που γνώρισε το φως των Μυστηρίων και κέρδισε την κάθαρση της ψυχής.

Ο ομφαλός αντιπροσωπεύει το κέντρο της Γης που σηματοδοτούν οι δυο αετοί του Δία, ενώνοντας σ' αυτόν τα σημεία του ορίζοντα.

Ο ναός στον αρχαίο κόσμο είναι ο ιερός χώρος που νικάται το Έρεβος, η Άγνοια, η Αμάθεια, η Αλλαζονεία. Ο άνθρωπος εδώ, τις στιγμές της τέλεσης των μεγάλων μυστηρίων άφηνε την ψυχή του να επικοινωνήσει με το θείον, να ταξιδέψει με το άρμα της έκστασης στην πηγή του φωτός, να μπει ως τα εσωτερικά βάθη της υπόστασής του, εκεί που καθορίζονται και λειτουργούν οι κώδικες της ουσίας των πραγμάτων για τη λειτουργία του σύμπαντος.

Ο ομφαλός
αντιπροσωπεύει
το κέντρο της Γης
που σηματοδοτούν
οι δυο αετοί του
Δία, ενώνοντας σ'
αυτόν τα σημεία του

Ορφέας (μυθολογία)

Ο Ορφέας ήταν η βασική εκπροσώπηση της τραγουδιστικής τέχνης και της λύρας που είχε ιδιαίτερη σημασία στην θρησκευτική ιστορία της Ελλάδος. Τα Θρακικά Ορφικά Μυστήρια, τελετουργικά αγνώστου περιεχομένου, πήραν το όνομά τους από τον Ορφέα. Η πιο διάσημη ιστορία στην οποία πρωταγωνιστεί είναι αυτή της συζύγου του Ευρυδίκης. Δραπετεύοντας από τον Αρισταίο, δαγκώθηκε από ένα ερπετό και πέθανε. Αηλιόφρων, ο Ορφέας έπαιξε τόσο άσχημα τραγούδια και τραγούδησε τόσο θρηνητικά που όλες οι νύμφες και οι θεοί έκλαψαν μαζί του. Ο Ορφέας κατέβηκε στον Κάτω Κόσμο και με τη μουσική του απάληνε την καρδιά του Πλούτωνα και της Περσεφόνης οι οποίοι συμφώνησαν να επιτρέψουν στην Ευρυδίκη να επιστρέψει μαζί του στον Πάνω Κόσμο. Αηλιά η συμφωνία ήταν, πως έπρεπε να περπατά μπροστά ο Ορφέας και να μην κοιτάζει πίσω μέχρι να φτάσει στον Πάνω Κόσμο. Μέσα στην αγωνία του αθέτησε την υπόσχεση και η Ευρυδίκη εξαφανίστηκε πάλη.

Διασχίζοντας τη λεωφόρο της νέας χιλιετίας, προσπαθώ, μέσα από τις μυσταγωγικές δοξασίες των αρχαίων ναών και τις σύγχρονες θέσεις των θρησκειών της γης, να ανακαλύψω το Θεό και Πατέρα, τον δικό μου και του κόσμου.

Θρησκεία είναι η προς τα άνω έλξη του νου και της ψυχής για να ενωθούν με την αλήθεια του κόσμου.

Με την αρχαιολόγο σύμβουλό μου Ράνια Τσαγκάρη, το χειμωνιάτικο εκείνο βράδυ, καθισμένοι μπροστά στο τζάκι, κοιτώντας τις φλόγες, μιλάμε για το Θεό, τη θρησκεία, την αλήθεια.

Για να φθάσει ο άνθρωπος της εποχής μας στη γνώση της αιώνιας αλήθειας, που θεωρώ ότι είναι η γνώση της Χριστιανικής διδασκαλίας, πρέπει προηγουμένως να γνωρίσει τις ιερές πράξεις των αρχαίων Ελληνικών Μυστηρίων.

Αν ο Χριστός μίλησε για τον προορισμό της ψυχής, τα Ορφικά μυστήρια μίλησαν για την πορεία της ψυχής ως το πρότυπο του προορισμού.

Αν ο Χριστός κήρυξε το **“αγαπάτε αλλήλους”**, η Ελευσίνα μύησε τους θνητούς στα μυστικά της φυγής απ’ το κακό, για το θρίαμβο της αγάπης.

Θεωρώ απαραίτητο, πριν αναφερθώ στο θείσμό του Ιησού Χριστού, να γυρίσω πίσω, στο χρόνο, να σταθώ στην εποχή της γέννησης της πρώτης οργανωμένης θρησκευτικής εκδήλωσης για τη φύση του κόσμου, που λέγεται Ορφικά Μυστήρια. Η αρχέγονη θρησκεία του μεγάλου μύστη Ορφέα αποτελούσε πάντα πηγή αστείρευτης γνώσης και σοφίας.

Ο Ορφέας, αρχαιότατος ποιητής στο λόγο και τη μουσική, υπήρξε παράλληλα και ένας εμπνευσμένος προφήτης, που προσπάθησε να ερμηνεύσει με τη διδασκαλία του τις μεγάλες αιτίες της γέννησης του κόσμου, των θεϊκών οντοτήτων και του σκοπού της ζωής.

Η φιλοσοφική κοινότητα του αρχαίου κόσμου ονομάζει τον Ορφέα πατέρα της Ελληνικής Κοσμογονίας και θεμελιωτή της Ελληνικής θρησκείας. Επίκεντρο της Ορφικής διδασκαλίας είναι ο εξαγνισμός του νου και της ψυχής, που οδηγεί στον

αγνό, ανθρώπινο βίο.

Ο Ορφέας διδάσκει στους νεαρούς μύστες, μέσα στο ναό του Δία, την αθανασία της ψυχής, της ανόδου της στις ουράνιες σφαίρες...και της καθόδου της στον σκοτεινό Άδη, στο βασίλειο του Πλούτωνα.

Η μυστηριακή Ορφική διδασκαλία, ανάγει στο υψηλότερο βάθρο των αθανάτων τη Διονυσιακή θεότητα.

Το Καλό και το Κακό συνυπάρχουν στην ανθρωπινή φύση, κηρύσσει η Ορφική διδασκαλία. Ο Διόνυσος, γιός του Δία

Ο θάνατος της Ευρυδίκης

Ο Ορφεύς στην είσοδο του Άδη. Μπροστά του η Ευρυδίκη τυλιγμένη στο έρεβος του κάτω κόσμου.

Πίσω από τον Ορφέα ο ψυχοπομπός Ερμής.

Το Σκότος γεννά το Χρόνο και τον Αιθέρα. Απ' τον Αιθέρα, ο Χρόνος δημιουργεί το Κοσμικό Αυγό. Μέσα στο Κοσμικό Αυγό υπάρχει ο Φάνης, ο πνευματικός Διόνυσος, ο δημιουργός του φωτός.

και της Σεμέλης, αντιπροσωπεύει το λυτρωτή των φυλών του κόσμου. Ο Διόνυσος μέσα από τη θεότητά του, εμπυχώνει τα πάντα, γι' αυτό λατρεύεται με πάθος.

Όταν ο Διόνυσος είναι ακόμα παιδί, ο πατέρας του ο Δίας του παραχωρεί το δικαίωμα να κυριαρχήσει στον κόσμο. Το σύστημα αυτής της κυριαρχίας πρέπει να οδηγήσει τις ανθρώπινες ψυχές απ' το σκότος στο φως.

Το Σκότος γεννά το Χρόνο και τον Αιθέρα. Απ' τον Αιθέρα, ο Χρόνος δημιουργεί το κοσμικό Αυγό.

Μέσα στο κοσμικό αυγό υπάρχει ο Φάνης, ο πνευματικός Διόνυσος, ο δημιουργός του φωτός.

Κάποτε το αυγό σπάει. Από τα σπλάχνα του αναπηδά η διπλή υπόσταση του Διόνυσου, που είναι άνδρας και γυναίκα μαζί, αυτόνομη αναπαραγωγική δύναμη που φωτίζει το γήινο και τον ουράνιο κόσμο. Όμως ο Δίας, βλέποντας τη μονοκρατορία του να κινδυνεύει, καταπίνει το μικρό Διόνυσο, για να τον ξαναφέρει και πάλι στον κόσμο μέσα από την ένωσή του με την Περσεφόνη.

Τμήμα αρχαϊκού αγγείου (5^{ος} αι.π.Χ.) που παριστά τον θάνατο του Ορφέα από την ηδύχη της Αγλαονίκης

Η γέννηση του Διόνυσου από το γόνατο του Δία. Πήλινο αγγείο της αρχαιοελληνικής περιόδου **440-430 π.Χ.**

Όμως και πάλι ο Δίας επιφυλάσσει ένα τραγικό τέλος γι' αυτόν. Μέσα σ' ένα σπήλαιο, ο Διόνυσος ενώνεται με την Περσεφόνη σ' ένα σφιχταγκάλιασμα των δυνάμεων του πάνω και του κάτω κόσμου.

Ο Δίας στέλνει του Τιτάνες και τις Τιτάνισσες να αρπάξουν το Διόνυσο απ' την αγκαλιά της Περσεφόνης και να τον κατασπαράξουν χτυπώντας τον με πέτρες, που αντιπροσωπεύουν τα κόκαλα της μάνας Γαίας.

Ύστερα θάβουν οι Τιτάνες τα κομμάτια απ' τις σάρκες του Διόνυσου βαθειά στη γη. Κι έρχεται η Αθηνά, η θεά της σοφίας, η μονογονική κόρη του Δία, βγάζει από τη γη την καρδιά του Διόνυσου και την παίρνει μαζί της στον Όλυμπο, να την παραδώσει στον πατέρα της το Δία.

Για τους αρχαίους Έλληνες η Ορφική διδασκαλία, ο μύθος του Διόνυσου, στη βαθύτερη σημασία του, εκφράζει την άνοδο και

την πτώση της ανθρώπινης σάρκας, για τη φυσική αναγέννηση του πνεύματος που είναι **“φύσει αθάνατον”**.

Ο Ορφέας μεταλαμπαδεύει στον πιστό μαθητή του, τον Μουσαίο, το μυστηριακό δράμα της ακμής και της παρακμής της ανθρώπινης υπόστασης, που αφορά στη σάρκα και τον καλεί να βγει από το σώμα του, για να πετάξει μαζί του έξω από τη γη, να βγουν απ’ τα σπήλαια των σκοτεινών γήινων πνευμάτων, να εγκαταλείψουν τον υλικό κόσμο, να πετάξουν ψηλά στον ουρανό, κι ανάμεσα στ’ άστρα να του αποκαλύψει το μεγαλείο του ουράνιου κόσμου, εκεί που η ψυχή, απαλλαγμένη απ’ την τυραννισμένη Τιτανική μορφή του σώματος, ενώνεται με τη θεϊκή ουσία και γνωρίζει την κοινωνία των ουρανίων πνευμάτων.

Ο Ορφέας ασφαλώς δεν ήταν ένας κοινός άνθρωπος. Γι’ αυτό και ο ηθικός λόγος του διαπέρασε σα φωτεινό μετέωρο τους αιώνες...

Στο μουσείο του Βερολίνου, σε ένα σφραγιδόλιθο του αρχαίου κόσμου, υπάρχει παράσταση του Ορφέα ως Εσταυρωμένου.

Πάνω από το σταυρό, επτά αστέρες και ένα μισοφέγγαρο τονίζουν τον συμβολισμό της παράστασης...

Η παράσταση του εσταυρωμένου Ορφέα δεν είναι τυχαία. Είναι ίσως η γέφυρα που ενώνει το παρελθόν με το μέλλον, που είναι ο Χριστιανισμός.

Η Ορφική διδασκαλία κρατάει όλες τις εσωτερικές δομές της που αφορούν στον εξαγνισμό της ψυχής και την απαλλαγή της από την Τιτανική υπόσταση.

Ο Ορφέας, σε μία μιμητική σταύρωση, απεικονίζει για τους νεώτερους Ορφικούς τον αρχέγονο μαθητή, που ταυτίζεται με τον Εσταυρωμένο, επειδή ακριβώς είναι ο άριστος μαθητής που θα ενωθεί με την πλήρη θεότητα, τον διδάσκαλο από τη Ναζαρέτ, που τον δέχεται στους κόλπους του ως πρότυπο ηθικής διδασκαλίας, σε μια εποχή που δεν είχε ακόμα ανατείλει το άστρο της Βηθλεέμ!

